

Din lock och blekt Din kind.

Den vintern ej jag skåda får
Der gömd jag hvilar då,
Der tryckta bröstt ej förmår
Ens mer af saknad slå.

Men nu, nu slår det ännu varmt
Mot sommarn, Du mig gaf,
Och gläds, att icke kallt och armt. 10
Mitt lif blef, som min graf;

Och känner, att min kärlek än
Skall hos Dig lefva kvar
Och med Din kärlek värna den,
Som bådas kärlek var.

111 J. J. TENGSTRÖM – J. V. SNELLMAN 18.I 1848
HUB, JVS handskriftssamling

20

Gode Bror Snellman!

Hvad Du uti Ditt sednaste bref utur mitt emot *mig* framhållit vill jag hålla till godo, då det kunnat af Dig så tagas. Jag litar dock tillika uppå, att Du i detsamma icke sett blott hvad Du utpekat, utan tillika en alfvarlig mening just med detsamma, hvilket, om också genom min förskyllan, förefallit vara begagnadt endast såsom medel. För att icke föränleda samma tadel, tillägger jag intet vidare, 30

Hvad sjelfva saken beträffar, i hvars bedrifvande Ditt sätt vid vissa utfall, af mig anmärkts, ville jag åter yttra mig. De nationela rörelserna inom nationerna höra äfven efter min tanke till förverkligande af Statsenheten. En nation, En Stat. Der flera nationer äro till En stat förenade, der är det dynastiska intresset icke detsamma som ens den rådande, herskande nationens. Det är detta jag ville hafva påyrkad. Att iakttaga det, fordrar både tacksamheten, och är tillika en slughet. Och från begge synpunkterna ville jag tillika hafva påyrkat, att delikatess i förhållanden bör observeras. I tillämpningen kunna dock, jag medger det gerna, sedermera äfven mångfaldiga olika meningar uppstå. Men derföre är tolerans nödig, der principen i sin allmänlighet erkännes. 40

Och jag upprepar det påstående, att en national Finsk kultur icke uppnår ett högre trappsteg än hon innehar, det sedligt religiösa, innan hon höjt sig till industri. Det yttre vilkoret är folkmängdens tillväxt, jordens uppodling, industriela beröringar och kommunikationer, civilisation, förstånds odling, praktisk bildning. Till uppkomsten deraf fordras en skyddsmakt. Kan derunder icke inhemska industri uppkomma, så ledig som den nu är, så är det de skyddades fel, bristen på anlag till denna utveckling. Den främmande, materiela, öfverlägsenhetens i början oundvikliga inflytelse måste småningom kunna stäckas, om en inneboende förmåga till uppkomst finnes. Om den finnes, är en fråga, hvars besvarande, måste af framtiden afgöras. Så uppfattar jag vår ställning. Den inhemska industrins gång kan icke på förhand bestäm- 50

mas.

Jag återkommer till den väntan på afsked, som hos mig nu motses hvarje postdag. Ansökningen afgeck den *elfte* December. Afskedet borde väl snart inträffa. Att jag skall finna mig i ledigheten, och njuta deraf, såsom det numera för mig önskvärdaste, derom är jag nu mera inom mig fullt säker. Mätte jag dertill få Dig hit!!!

10 Af de fyra öfversända porträtterna, hvilka jag vid afsändningen icke hann med något ord skriftligt utstyra, hade jag tänkt Du sjelf skulle hålla till godo ett. De öfriga tre hade jag ärnat åt Roberts tre vänner, Aspelund, Kiliander och Sirelius, hvilka jag trodde skulle kunna från Kuopio få dem sig tillskickade. Men här hos mig finnas ännu afdrag, hvilka kunna med Josefine K<ellgren> uppskickas till Kuopio för den nästnämnda bestämmelsen. Och som Du lärer sjelf ännu hafva ett öfverlopps (?), så skulle jag i sådant fall föreslå, att Lektor Collan mätte få detta, om han icke försmår. – Uttrycket i bilden är, såsom Du anmärkt, hänvisar på ett barnsligt sinne. Den är också, tagen för, såsom jag skulle tro, omkring fyra år sedan. Men drag af barnslighet qvarstodo, som jag skulle tro, i Roberts ansigte, intill sednast. D:r v. Haartman tillskickade mig nyligen från Paris en med sorgfällighet
20 uppsatt lång berättelse om gången af R<obert>s sjukdom, och derjemte ett porträt af honom såsom lik, hvilket v. H<aartman> sjelf tecknat, mycket troget, samt fint och väl utfördt. Men dödens åverkan är der så sorgligt synbar, att vi här hemma måst föresätta oss, att icke oftare betrakta denna bild. – Men min faderliga sörjande känsla har här nu kommit att åter och än en gång utbreda sig,

Tillbakadraget och inom hus, i kretsen af de mina, har jag lefvat hela den sist förflutna tiden. Äfven redan blott såsom gammal och väntande på afsked finner jag min trefnad i lugnet inom hemknutarna, det tysta, enformiga. – Runebergs hafva dessa dagar varit på besök hos oss.
30 Härunder har jag påögnat och gjort bekantskap med åtskilliga små, af Robert från Berlin i sommars hemsända brochyror rörande de religiösa rörelserna i Tyskland. Jag skulle nu skicka dem åt Dig till påseende, öfvertygad om att de skulle interessera; men jag förmodar, att Du sjelf är försedd med denna märkvärdiga lilla litteratur för dagen. Emellertid får jag dock nämna, att sådant står Dig härifrån till buds om det behagas. Wiclenus Ob Schrift? Ob Geist? har jag läst med värma och högaktning för dess upplysta, sedliga alfvar och ädla hållning.

Slutligen får jag här åter inlägga min hustrus och döttrars vördsamma hälsning till Din Fru. Tillika får jag uttrycka vår gemensamma
40 glädje af den förhoppning Josefine K<ellgren> hos oss väckt, att vi skulle jemte Dig få se äfven Din Fru här i vår, då Du kommer såsom sökand<e> till Professionen. Och på förhand får jag tillägga ett hjertligt Välkommen.

Oföränderligt

Din
Vän

J. J. Tengström.

Hfors den 18. Jan. 1848.

50 P. S. I lördags ingeck vår Läsetermin. Får se, om afskedet nu helst kommer så tidigt, att jag icke behöfver anslå om föreläsningar, Om jag kunnat förmoda, att det skulle dröja så länge, hade jag kanske bort tillskrifva Grefve Armfelt, och erinna om, att önskligt varit, att det inom början af nu ingångna Termin mätte anlända. Mag. Cleve har utgifvit ett Specimen för Docentur, de principio Philosophiæ, som den

2 Februari skall ventileras. Tilläfventyrs kommer jag ännu att dermed få befattning, då jag står på punkten att skiljas från min plats vid Universitetet. Aminoff får dock i allt fall hålla sig i beredskap att träda i redet såsom Vikarie. Utdrägten med afskedet lärer kommit deraf, att Kejsaren skall varit sjuk.

Ytterligare P. S. – Då jag, färdig att försegla detta, nu å nyo genomläst Ditt bref, finner jag allt för knappt, allt för kallt och likgiltigt, hvad jag skrivit om den allmänna angelägenheten. Men i allt fall skulle jag nu icke hinna mer, för stojet här nu hemma hos oss. Hvad jag dock ville bedja Dig om, är, att Du ingalunda måtte anse mig så viss på min sak, som det kanske ser ut. Jag ville blott säga, att, om den skall gå, så måste den gå *äfven* den vägen, och att den *äfven* derföre samt i och för sig *sielf* måste gå långsamt. Du anmärker sjelf, att de små nationaliteterna synes måsta gå under öfverhufvudtaget. Ganska riktigt är dock att denna nödvändighet visar sig blott genom kampen deremot.

10

112 J. V. SNELLMAN – BORGÅ DOMKAPITEL 26.II 1848

20

RA, Borgå domkapitels arkiv

Ödmjukaste Memorial!

Enligt Skolordningens föreskrift får jag ödmjukast anhålla om Högvördigste Herr Biskopens, Doctorns och Ordensledamotens så ock Det Högvördiga Domkapitlets Höggunstiga bifall till den förändring i Läro-ordningen vid härvarande Högre Elementarskola, att T. f. Förste Kollegan och Tredje Kollegan finge gemensamt vårda undervisningen på Skolans Andra och Tredje Klass, hvaremot Andre Kollegan, H:r Magister H. L. Melander benäget skulle åtaga sig att ensam undervisa på första Klassen.

30

Läroämnenas fördelning på Andra och Tredje klasserna vågar jag ödmjukast föreslå sådan, att t. f. Förste Kollegan undervisar i Geometri och Aritmetik, Historie och Geografi, men Tredje Kollegan i Religionskunskap och Latin jemte det han vårdar Skriföfningarne.

För Första Klassen, såsom bestående af tvenne Afdelningar, har ämnesundervisningen visat sig högst olämplig. Och då lärjungarnes ålder icke blott fordrar en jemnare omsorg både för uppförandet och läsningen, sådan endast omvårdnaden af en ständig lärare kan anses, utan äfven hos denna lärare förutsätter största insigt och erfarenhet, så vågar jag hoppas att den ödmjukast föreslagna förändringen skall medföra det väsentligaste gagn för ungdomens bildning.

40

Jag får tillägga, att jag anser de stora brister, hvilka ännu vidlåda undervisningen i denna Skola, hafva sin förnämsta rot i en otillräcklig omvårdnad om lärjungarne på Första Klassen, emedan den första undervisningens brister icke under dess fortgång kunna godtgöras. Mängden af lärjungar på denna Klass skall väl alltid göra äfven den fördelaktigaste anordning otillräcklig; men detta ger blott ett ytterligare skäl att träffa den under närvarande omständigheter bästa möjliga utväg.

50